

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(93) 345 def.

Brussel, 1 september 1993

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT EN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE

over de uitvoering van Beschikking 90/665/EEG van de Raad van 17 december 1990
inzake een tweejarenprogramma (1991-1992) voor de ontwikkeling van communautaire
statistieken inzake het toerisme

INHOUD

INLEIDING	2
1. ALGEMEEN KADER	4
2. EVALUATIE VAN DE BEHOEFTE VAN DE GEBRUIKERS	5
3. VERZAMELEN EN VERSPREIDEN VAN REEDS BESTAANDE INFORMATIE OVER TOERISME	11
4. ANALYSE VAN DE BESTAANDE STATISTISCHE SYSTEMEN	14
5. ONTWIKKELING VAN EEN METHODOLOGISCH KADER VOOR HET OPSTELLEN VAN COMMUNAUTAIRE STATISTIEKEN OVER TOERISME	18
6. SAMENWERKING MET INTERNATIONALE ORGANISATIES	20
7. GEZAMENLIJKE ACTIVITEITEN VAN VERSCHILLENDE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE	20
8. SAMENWERKING MET EUROPESE BEROEPSORGANISATIES	20
9. CONCLUSIES	21
BIJLAGE	24

INLEIDING

De Instellingen van de Gemeenschap hebben, met het oog op het economisch, sociaal en cultureel belang van toerisme als een factor in de integratie, sinds het begin van de jaren '80 meerdere malen gewezen op de behoefte aan een communautaire actie ter vergemakkelijking, verbetering en bevordering van het toerisme⁽¹⁾.

In juni 1984 en maart 1985 verzocht de Europese Raad de Instellingen van de Gemeenschap in het kader van de bespreking van "Het Europa van de burger" om bijzondere aandacht te schenken aan het toerisme, gezien het grote belang ervan voor de burgers in de Gemeenschap⁽²⁾. Later werd de rol van het toerisme in de voltooiing van de interne markt benadrukt door de betrokken ministeries tijdens hun informele bijeenkomsten in mei en september 1988; de Raad erkende deze rol en riep het jaar 1990 uit tot het Europees jaar van het toerisme⁽³⁾. In november 1990 hebben de ministeries de Commissie gevraagd, richtsnoeren aan te geven voor een communautair actieprogramma voor het toerisme.

Het Europees Parlement, alsmede het Economisch en Sociaal Comité en de Commissie, hebben uitdrukkelijk gesteld dat een eerste vereiste voor communautaire maatregelen ter bevordering van het toerisme, een grondige kennis is van de basisstatistieken en de problemen die het toerisme met zich meebrengt. Zonder deze kennis kunnen de mogelijkheden van het toerisme niet optimaal bestudeerd of ontwikkeld worden⁽⁴⁾. Dit houdt tevens erkenning in van de rol van de Gemeenschap in de publikatie van statistieken, opiniepeilingen en informatie over het toerisme⁽⁵⁾.

Sinds 1987 heeft de Commissie gewerkt aan de ontwikkeling van statistieken over toerisme. De activiteiten waren gericht op het verzamelen en analyseren van informatie over toerismestatistieken, op het opstellen van een jaarlijkse publikatie en op de samenwerking met de WOT en de OESO.

---

(1) "Een eerste aanzet voor een communautair beleid voor het toerisme", COM(82)385 def., PB C 115 van 30.4.1984, en het bijbehorende Advies en Rapport van het Economisch en Sociaal Comité, PB OJ C 358 van 31.12.1983.

Resolutie van het Europees Parlement over een "communautair" beleid voor het toerisme, PB C 10 van 16.01.1984.

Door de Commissie bij de Raad ingediend voorstel betreffende "toeristische activiteiten in de Gemeenschap", COM(86)32 def., PB C 114 van 14.05.1986; resolutie van het Europees Parlement, PB C 7 van 12.01.1987.

(2) Resolutie van de Raad betreffende een "communautair beleid voor het toerisme", PB C 115 van 30.04.1984.

(3) Besluit van de Raad van 21 december 1988 betreffende een actieprogramma voor het Europees jaar van het toerisme, PB L 17 van 21.01.1989.

(4) Advies en rapport van het Economisch en Sociaal Comité inzake een eerste aanzet voor een communautair beleid van het toerisme (citaat: zie boven).

Door de Commissie bij de Raad ingediend voorstel betreffende "Toeristische activiteiten in de Gemeenschap", COM(86)32 def. (citaat: zie boven).

(5) Resolutie van het Europees Parlement over vergemakkelijking, bevordering en financiering van het toerisme in de Europese Gemeenschap, PB C 49 van 22.02.1988.

Desondanks was de vergelijkbaarheid van de bestaande informatie betrekkelijk gering en in sommige gevallen waren er volstrekt geen gegevens voorhanden. Tegelijkertijd bracht de behoefte aan meer transparantie, aan uitgebreide informatie en aan kosten-batenanalyses de Commissie ertoe, de Raad in 1990 een specifieke beschikking voor te leggen.

In zijn Beschikking van 17 december 1990⁽⁶⁾ bevestigde de Raad dat op het niveau van de Gemeenschap maatregelen moesten worden genomen om een communautair referentiekader te ontwikkelen voor het opstellen van statistieken inzake het toerisme, door de onderlinge aanpassing van de begrippen en methoden die reeds door de Lid-Staten worden gehanteerd.

Ter verwezenlijking van deze doelstelling zijn in de Beschikking van de Raad in het kader van een tweejarenprogramma (1991-1992) de volgende maatregelen gepland:

1. analyse en evaluatie van de behoeften op lange termijn van de voornaamste gebruikers van statistische informatie over het toerisme (Instellingen van de Gemeenschap, nationale overheidsdiensten, internationale organisaties en het bedrijfsleven);
2. verzamelen en verspreiden van reeds bestaande informatie inzake het toerisme;
3. analyse van de in de Lid-Staten bestaande en van de door de internationale organisaties toegepaste systemen;
4. opstelling van een communautair methodologisch kader voor de uitwerking van communautaire statistieken betreffende het toerisme.

Artikel 6 van de beschikking luidt: "De Commissie legt aan de Raad voor:

- (a) uiterlijk op 31 mei 1992 een voortgangsrapport betreffende de stand van zaken;
- (b) uiterlijk op 31 december 1992 een evaluatieverslag over de resultaten die bij de tenuitvoerlegging van de in artikel 3 bedoelde acties zijn bereikt, alsmede de beleidslijnen die op grond van dit verslag kunnen worden uitgestippeld voor de ontwikkeling van het voor de communautaire statistiek betreffende het toerisme na 1992 vereiste informatiesysteem, met inbegrip van een lijst van prioriteiten".

Het voortgangsrapport is in juli 1992⁽⁷⁾ voorgelegd aan de Raad en aan het Europees Parlement.

Dit document is het tweede verslag in de zin van artikel 6(b). Het omvat de in het kader van Beschikking 90/665/EEG van de Raad ontwikkelde werkzaamheden die gedurende de periode januari 1991 tot en met december 1992 werden uitgevoerd.

In de volgende negen hoofdstukken wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde werkzaamheden en de voor de verschillende in het kader van de Beschikking van de Raad getroffen maatregelen gekozen aanpak, alsmede een analyse van de resultaten en voorstellen voor verdere ontwikkeling.

---

(6) PB L 358 van 21.12.90, blz. 89.

(7) COM. SEC(92) 1465 van 16.07.1992.

1. ALGEMEEN KADER

Het voornaamste probleem met betrekking tot statistische informatie over toerisme zowel op communautair als op internationaal niveau is de geringe vergelijkbaarheid van de in de twaalf Lid-Staten geproduceerde informatie. Meestal produceren de landen voor eigen behoeften informatie die beantwoordt aan de specifieke nationale situatie en maken zij gebruik van eigen methoden en definities. Bij basisbegrippen als indeling, definitie en referentieperiode bestaan er nog steeds verschillen.

Deze ontoereikende vergelijkbaarheid van de nationale statistische informatie leidt tot een geringe betrouwbaarheid van de statistieken op communautair niveau, waarin gestreefd wordt naar een nauwkeurige weergave van de toeristische sector.

De structurele moeilijkheid om de economische en sociale werkelijkheid waarvan het toerisme deel uitmaakt in al haar facetten waar te nemen, bestaat reeds op nationaal vlak en wordt nog groter wanneer men probeert deze vanuit een Europees gezichtspunt te bestuderen.

De behoefte aan een samenhangend systeem van statistische informatie over toerisme op communautair niveau en de door de voltooiing van de interne markt versterkte behoefte aan betrouwbare, snelle en vergelijkbare statistische informatie voor alle gebruikers, en vooral voor de beleidsmakers in de toeristische sector, ligt ten grondslag aan de Beschikking van de Raad en de door de Commissie en de Lid-Staten gekozen aanpak voor de tenuitvoerlegging van deze Beschikking.

Gezien de sinds 1990, toen een nieuwe Europese Economische Ruimte werd vastgesteld, geboekte voortgang, werd in het kader van de tweede gezamenlijke vergadering van de Directeuren-generaal van de Bureaus voor de Statistiek van de EEG en de EVA-landen en van de Commissie, besloten de EVA-landen bij de ontwikkeling van het programma voor statistische informatie over toerisme te betrekken.

Aldus werd de communautaire "Werkgroep Statistiek van het toerisme", waarin vertegenwoordigers van de bevoegde nationale diensten zitting hebben, en waarvan de Commissie het secretariaat voert, uitgebreid met de afgevaardigden van de EVA-landen.

Momenteel werken reeds negentien Europese landen samen aan statistieken over het toerisme.

Van de Werkgroep maken ook waarnemers deel uit van de secretariaten van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de Wereldorganisatie voor Toerisme (WOT), ten einde het gehele programma in samenwerking met deze reeds bij de statistische informatie over het toerisme betrokken organisaties uit te voeren.

Deze veelzijdige Werkgroep vergemakkelijkt en versterkt bovendien de internationale samenwerking bij de ontwikkeling van de methodologie en de definities van de in de statistieken over toerisme gebezigde begrippen.

Met het oog op de ontwikkeling van een gemeenschappelijk referentiekader voor het opstellen van communautaire statistieken over toerisme, werden in het tweejarigprogramma vier specifieke acties vastgesteld, nadat er maatregelen waren genomen om de door de Lid-Staten gebruikte begrippen en methoden aan elkaar aan te passen.

De Commissie zorgt voor de coördinatie van het actieplan, zowel door nauwe samenwerking met de deelnemende landen binnen het kader van de Werkgroep - die in deze twee jaar zes keer bijeenkwam - als door de vier kleine Task Forces die zijn opgericht voor

het analyseren en verder ontwikkelen van technische aangelegenheden volgens door de Werkgroep gegeven richtlijnen.

De rechtstreekse follow-up van het statistische programma betreffende het toerisme, die tot stand is gekomen dank zij de nauwe en actieve medewerking van de Lid-Staten, vooral tijdens de geplande vergaderingen, bevordert niet alleen de samenwerking en doorzichtigheid bij de tenuitvoerlegging van de tot dusverre uitgewerkte acties, maar vormt tevens een sterke drijfveer voor de voortgang van de lopende werkzaamheden.

Desondanks hebben de korte, door de Raad vastgelegde termijn en de beperkte beschikbare financiële middelen rechtstreeks invloed op het werk gehad.

In het door de Raad opgezette actieplan wordt gepleit voor fundamentele, nauw met elkaar verbonden maatregelen, die alle deel uitmaken van een gestadig, met het oog op bovenvermelde doelstelling uitgewerkt proces. De in de Beschikking omschreven maatregelen werden daarom gelijktijdig ten uitvoer gelegd.

Voor iedere actie werd een duidelijk als zodanig herkenbaar resultaat vooropgesteld, dat tevens deel uitmaakt van het project als geheel, namelijk de vaststelling van het voor de communautaire statistiek inzake het toerisme na 1992 vereiste informatiesysteem.

2. EVALUATIE VAN DE BEHOEFTE VAN DE GEBRUIKERS

De analyse van de belangrijkste behoeften op lange termijn van de voornaamste gebruikers van statistische informatie over het toerisme vormt de basis voor de gehele verdere ontwikkeling van de communautaire statistiek inzake toerisme.

Of het te ontwerpen systeem succes zal hebben, zal er voornamelijk van afhangen of het in staat is aan de reële informatiebehoeften te voldoen.

De allereerste doelstelling van de evaluatie van de behoeften van de gebruikers is het structureren van de informatievrage, waardoor een beeld kan ontstaan van het toerisme en zijn vele facetten op Europees en algemeen niveau, rekening houdende met de door de voornaamste gebruikers opgegeven prioriteiten.

De behoeften aan informatie waarbij alleen plaatselijke belangen worden behartigd, zijn aldus van de analyse uitgesloten, aangezien zij uitsluitend onder de bevoegdheid van de nationale diensten vallen.

In dit verband gaat de voorkeur van de Commissie uit naar een piramidevormig informatiesysteem dat de behoeften op lange termijn weerspiegelt, na de voltooiing van de interne markt. Hierbij dient tevens rekening te worden gehouden met de daaruit voortvloeiende belasting - en met de voordelen - voor degenen die statistieken verstrekken.

Om zoveel mogelijk geïnteresseerde gebruikers te kunnen raadplegen en het hele spectrum van gebruikers van statistieken over het toerisme te bestrijken, heeft de Werkgroep een typologie van de te raadplegen gebruikers en een instrument tot raadpleging - namelijk richtlijnen voor het verzamelen van de behoeften van de gebruikers - vastgesteld.

Meer dan duizend van de voornaamste gebruikers in de openbare en particuliere sector werden ondervraagd, op nationaal vlak door alle EG-Lid-Staten en EVA-landen en op internationaal vlak (de Instellingen van de Gemeenschap, beroepsorganisaties en andere internationale organisaties zoals de Raad van Europa, de OESO, de WOT) door de Commissie.

De deelnemende landen hebben een verslag opgesteld dat zij de Commissie tussen juni en september 1991 hebben doen toekomen.

De Commissie heeft een groot aantal antwoorden ontvangen, van haar diensten, van het Europees Parlement, van de Europese Investeringsbank, van verschillende internationale beroepsorganisaties en van de Europese verbruikersorganisatie.

Het ontwerp-verslag, dat een overzicht geeft van de resultaten van de raadpleging van de behoeften van de gebruikers, werd door de vertegenwoordigers van de deelnemende landen tijdens de op 13 en 14 februari 1992 in Luxemburg gehouden EEG/EVA-vergadering van de Werkgroep Statistiek van het toerisme besproken.

In de definitieve versie van het door de Commissie opgestelde verslag over de behoeften van de gebruikers wordt rekening gehouden met de opmerkingen en suggesties van de nationale overheidsdiensten en van andere gebruikers, die eveneens volgens een door de Commissie vastgestelde schriftelijke procedure werden geraadpleegd.

De voorgestelde analyse van de behoeften van de gebruikers omvat zowel informatie over vraag en aanbod als over de interactie tussen het toerisme en alles wat daarmee samenhangt: dit impliceert een analyse van de voornaamste factoren die de vraag in de toeristische sector beïnvloeden en een analyse van de weerslag van het toerisme op de economie in het algemeen.

Om volledig te kunnen beantwoorden aan de vereisten van de gebruikers, wordt in de analyse een beschrijving gegeven van de methoden voor de verzameling van gegevens die van het grootste belang worden geacht en van de vorm waarin de informatie uiteindelijk moet worden gepresenteerd en verspreid.

De gebruikers werd gevraagd hun behoeften naar prioriteit te rangschikken, deze keuze te motiveren en aan te geven aan welke statistische informatie zij voor hun werkzaamheden het meest behoefte hebben, namelijk:

- informatie die noodzakelijk is voor een betere werking van de organisatie (hoge prioriteit);
- bijkomende informatie van belang voor het beheer van de organisatie (middelmatige prioriteit);
- bruikbare achtergrondinformatie (lage prioriteit).

In het kader van deze nog nooit eerder uitgevoerde actie gaf de op verschillende detailniveaus verstrekte input van de geraadpleegde gebruikers, wier verscheidenheid qua rechtspositie, functie en werkterrein het bewijs levert van de brede opzet van de door de deelnemende landen en de Commissie uitgevoerde enquête, een goed beeld van deze verscheidenheid.

Ondanks de moeilijkheden die een zo breed opgezette enquête en het uitwerken van de antwoorden van de verschillende deelnemers aan deze per definitie horizontale actie met zich meebrengen, is de Werkgroep het erover eens dat de kwaliteit van de analyse van de antwoorden de betrouwbaarheid van de getrokken conclusies voldoende garandeert.

Het door de Commissie opgestelde eindverslag dat aan de deelnemende landen is overgelegd, is bedoeld als werkdocument en omvat:

- de voor het verzamelen en analyseren van de behoeften aan informatie toegepaste methoden;

- een overzicht van de door de verschillende geraadpleegde gebruikers vastgestelde prioriteiten inzake de geselecteerde indicatoren en het beheer en de verspreiding van hieraan verbonden informatie;
- een analytische samenvatting van de per land en per homogene groep van internationale gebruikers opgegeven behoeften;
- op de resultaten van de raadpleging van de gebruikers gebaseerde conclusies; hiermee zal tevens rekening gehouden worden bij de vaststelling van een referentiekader voor de opstelling van toerismestatistieken na 1992.

Voornaamste resultaten

Hoewel het moeilijk is rekening te houden met alle behoeften van de verschillende geraadpleegde gebruikers, die zowel qua rechtspositie, functie als werkterrein van elkaar verschillen, verschaft het hierna volgende overzicht van de resultaten, dat op de volgende bladzijden ook in de vorm van tabellen is weergegeven, een algemeen beeld van de door de hoofdgebruikers als een prioriteit beschouwde belangrijkste behoeften aan statistieken over toerisme.

Behoeften van de gebruikers aan statistieken inzake het aanbod in de toeristische sector

Aan zes aspecten van de aanbodzijde in de toeristische sector werd door de gebruikers hoge prioriteit toegekend: accommodatie, conferenties en congressen, activiteiten van reisbureaus en reisorganisaties, voorlichting en communicatie, en organisaties zonder winstbejag.

Informatie waaraan een middelmatige prioriteit werd toegekend, had betrekking op de volgende sectoren: restaurants en bars, fitnessactiviteiten, verhuur van transportmiddelen, verhuur van sport- en vrijetijdsartikelen, financiële en verzekeringsaspecten en ten slotte de detailhandel.

Voor al deze sectoren hebben de variabelen die voor de gebruikers het meest belangrijk worden geacht betrekking op informatie over de infrastructuur ten aanzien van de capaciteit (aantal kamers, aantal bedden, aantal plaatsen, aantal zitplaatsen, aantal bezoekers, aantal kilometers), de omzet en de toegevoegde waarde.

Aan een tweede groep variabelen werd een middelmatige prioriteit toegekend: informatie over de werkgelegenheid (niveau van bekwaamheid van de werknemers, bezettingsgraad, loon- en salarisoniveau, verdeling van de werknemers naar full-time-, part-time- en seizoenarbeidskrachten), financiële informatie (kosten, ontvangsten en winsten, kosten en opbrengsten van investeringen, subsidies en particuliere sponsoring, belasting) en informatie over de klanten (aantal klanten, aantal reizen en sociaal-economische kenmerken, nationaliteit).

Behoeften van de gebruikers aan algemene statistieken inzake de vraag in de toeristische sector

In het algemeen toonden de gebruikers belangstelling voor informatie met betrekking tot de drie markten voor toerisme (vakantie, dagtochten en dienstreizen), met nadruk op informatie over lange en korte vakanties.

De door de gebruikers wezenlijk geachte variabelen hebben betrekking op deze drie soorten markten.

Wat de vakanties betreft, zijn de variabelen met de hoogste prioriteit: het aantal toeristen en aantal overnachtingen, het bezoekerspatroon, het gebruik van reisbureaus en

reisorganisaties, de uitgaven van bezoekers, thuisblijvers (mensen die niet met vakantie gaan), de belangrijkste reden voor de reis, bestemming en variabelen betreffende groepen. Bij de dagtochten zijn de belangrijkste variabelen: de omvang en de uitgaven, de duur en bestemming van de tocht, soorten activiteiten en redenen daarvoor, profiel van de reizigers.

Bij dienstreizen wordt hoge prioriteit toegekend aan de variabelen betreffende de reispatronen, de duur van de reis (aantal overnachtingen), de uitgaven, het profiel van de reizigers en de gebruikmaking van reisbureaus.

Aan de variabelen met betrekking tot de planning van de vakantie en vakantiegewoonten wordt middelmatige prioriteit voor de vakantiemarkt toegekend. Variabelen met betrekking tot mensen die geen dagtochten maken, worden als lage prioriteit gezien.

Behoeften van de gebruikers aan speciale statistieken over factoren die van invloed zijn op de toeristische vraag en meting van de gevolgen van toerisme

De factoren die van invloed zijn op het toerisme waarover informatie met hoge prioriteit wordt gevraagd, zijn: verandering in inkomen en het prijsniveau, belangrijke veranderingen in de vervoerinfrastructuur en in het milieu (klimaat, vervuiling, etc.).

De gebruikers gaven blijk van grote belangstelling voor twee soorten informatie met betrekking tot de weerslag van het toerisme op de economie: het belang van toerisme in termen van werkgelegenheid (direct en indirect) en de bijdrage van het toerisme aan het nationaal inkomen en belastinginkomsten.

De gebruikers maakten ook gewag van een tweede groep variabelen die van belang wordt geacht: herinvesteringen die worden gedaan om de kwaliteit van de infrastructuur te handhaven, import en export in de betalingsbalans en de noodzaak om het toerisme op te nemen in de nationale rekeningen en de input-/output-tabellen.

Methoden voor het verzamelen van de gegevens

De gebruikers vroegen zowel om nationale als om regionale geografische informatie. Wat de frequentie van de beschikbaarheid van de gegevens betreft, bleken de gebruikers behoefte te hebben aan jaarlijkse gegevens; voor bepaalde sleutelindicatoren werd het echter belangrijk geacht dat de gegevens maandelijks of één keer per kwartaal beschikbaar waren.

Met betrekking tot de wijze van gegevensverzameling werd een uitgebreide telling noodzakelijk gevonden voor het verzamelen van statistieken inzake het aanbod in de toeristische sector, terwijl voor statistieken inzake de vraag meestal de voorkeur werd gegeven aan een representatieve steekproef.

Ten aanzien van de te gebruiken statistische eenheid was er gelijke belangstelling voor: bedrijven, huishoudens, alleen of in groepsverband reizenden.

Beheer en overdracht van informatie

Twee soorten media voor de overdracht van informatie zijn van wezenlijk belang voor de gebruikers: papier en diskettes. Ook on-line uitwisselingen werden van belang geacht.

In het algemeen werd de presentatie van gegevens in de vorm van tabellen, aangevuld met analytisch commentaar door het merendeel van de gebruikers belangrijk geacht. Onbewerkte gegevens werden minder geschikt gevonden.

BEHOEFTE VAN DE GEBRUIKERS AAN STATISTIEKEN INZAKE HET AANBOD IN DE TOERISTISCHE SECTOR

Activiteiten

	SECTOREN	SUBSECTOREN
HOGE PRIORITEIT	Accommodatie	Hotels en motels Verhuur van kamers en huizen Vakantiedorpen Campings Jeugdhotels en berghutten Tweede huizen (incl. time-sharing) Jachten
	Conferenties en congressen	Conferenties en congressen
	Reisbureaus en reisorganisatoren	Reisbureaus en reisorganisatoren reisleiders
	Vervoer	Spoorwegen Wegen (touringcars etc.) Lucht Water
	Informatie en communicatie	Audiovisuele media Activiteiten van persbureaus
	Organisaties zonder winstbejag	VVV's Culturele diensten Sport- en recreatiefaciliteiten voor openbaar gebruik
MIDDELMATIGE PRIORITEIT	Restaurants, bars	Restaurants, bars
	Fitnessactiviteiten	Sport Sauna Kuuroorden Beauty-farms en fitnesscentra
	Huur van transportmiddelen, huur van sport- en vrijetijdsartikelen	Huur van transportmiddelen, huur van sport- en vrijetijdsartikelen
	Geld- en verzekeringssector	Financiële bemiddeling Verzekering van toeristische activiteiten
	Detailhandel	Vrijetijdsgoederen en andere goederen
LAGE PRIORITEIT	Amusement	Kermessen en amusementsparken Gokken en spelen Bezoekersattracties

Variabelen

Informatie over infrastructuur (capaciteit: kamers, bedden, zitplaatsen, aantal kilometers etc.) en omzet/toegevoegde waarde

Werkgelegenheid (full-time-, part-time-, seizoenarbeid, salarissen, kwalificaties etc.)

Informatie over klanten (aantal klanten, aantal reizen, profiel)

Financiële informatie (investerings-, winsten, opbrengst van investeringen, subsidies en particuliere sponsoring, belasting)

BEHOEFTE VAN DE GEBRUIKERS AAN STATISTIEKEN INZAKE DE VRAAG IN DE TOERISTISCHE SECTOR

	SOORT STATISTIEK	VARIABELEN
HOGE PRIORITEIT	Vakantie	Aantal toeristen, aantal overnachtingen Variabelen betreffende bezoekerspatronen Gebruik van reisbureaus en reisorganisaties Uitgaven van bezoekers, ingedeeld naar soorten uitgaven Thuisblijvers Belangrijkste reden voor vakantie Soort bestemming Variabelen betreffende groepen
	Dagtochten	Naaste omgeving, uitgaand en inkomend (omvang + uitgaven) Bestemming Soort activiteit en redenen Profiel van de deelnemers Duur van de tocht, afgelegde afstand
	Dienstreizen	Variabelen betreffende reispatronen Omvang van de reis, aantal overnachtingen Uitgaven Profiel van de reizigers (bijzonderheden over beroep) Gebruik van reisbureaus
MIDDELMATIGE PRIORITEIT	Vakantie	Variabelen betreffende de planning van de vakantie Vakantiegewoonten
LAGE PRIORITEIT	Dagtochten	Thuisblijvers

BEHOEFTE VAN DE GEBRUIKERS, INGEDEELD NAAR DE BELANGRIJKSTE FACTOREN DIE DE VRAAG IN DE TOERISTISCHE SECTOR BEINVLOEDEN EN DE GEVOLGEN VAN TOERISME

	SOORT STATISTIEK	VARIABELEN
HOGE PRIORITEIT	Belangrijkste factoren die de vraag beïnvloeden	Veranderingen in inkomen Prijsniveau Belangrijke veranderingen in de vervoerinfrastructuur Milieu
	Gevolgen van toerisme	Economisch belang in termen van werkgelegenheid, betalingsbalans Kosten voor het handhaven van de kwaliteit van de infrastructuur, openbare investeringen, etc. Opneming van toerisme in de nationale rekeningen, input/output-tabellen
MIDDELMATIGE PRIORITEIT	Belangrijkste factoren die de vraag beïnvloeden	Demografische situatie (kleinere huishoudens, oudere mensen)

3. VERZAMELEN EN VERSPREIDEN VAN REEDS BESTAANDE INFORMATIE OVER TOERISME

Het verzamelen en verspreiden van reeds bestaande informatie over het toerisme is een van de acties die de Commissie sinds 1988 uitvoert. In het verleden beperkten de gegevens zich tot enkele indicatoren over het aanbod van toerisme, hetgeen niet aan alle behoeften van de verschillende gebruikers voldeed.

De Beschikking van de Raad betreffende statistieken over het toerisme is specifiek gericht op de verbetering van de verzameling en verspreiding van reeds bestaande informatie.

Rekening houdend met de behoeften van de gebruikers, de methodologische ontwikkelingen en de reeds bestaande statistische acties, heeft de Commissie op vier verschillende niveaus gewerkt aan:

- het samenvoegen en structureren van de door nationale officiële bronnen beschikbaar gestelde informatie;
- de ontwikkeling van een gemeenschappelijk systeem voor gegevensverzameling, in samenwerking met de WOT en de OESO;
- de invoering van magnetische en elektronische media ter vergemakkelijking van de verzameling en verspreiding van informatie;
- de verbetering van de kwaliteit en de hoeveelheid van in de vorm van publikaties verspreide informatie.

3.1 Ontwikkeling van het informatiesysteem

De Lid-Staten van de EG/EVA hebben de Commissie alle op nationaal niveau reeds bestaande informatie doen toekomen. Deze was op verschillende media en in verschillende vormen beschikbaar, met inbegrip van jaarlijkse en maandelijkse antwoorden op de enquêtes van Eurostat over toerisme en nationale publikaties.

De Commissie heeft de van de Lid-Staten van de EG/EVA ontvangen informatie ondergebracht in een informatiesysteem met de naam "TOUR". Dit informatiesysteem bevat hoofdzakelijk informatie over het aanbod in de toeristische sector:

- accommodatie van toeristen
- overnachtingen van ingezetenen en niet-ingezetenen in logiesverstrekkende bedrijven
- overnachtingen van niet-ingezetenen in logiesverstrekkende bedrijven (gerangschikt naar land waar gast woonachtig is)
- accommodatiecapaciteit en bezettingsgraad
- andere toeristische activiteiten (b.v. restaurants, reisbureaus, musea, etc.)
- werkgelegenheid in logiesverstrekkende bedrijven en andere toeristische activiteiten
- aankomst van buitenlandse bezoekers aan de grenzen (gerangschikt naar land waar de reiziger woonachtig is)
- uitgaven van toeristen
- trends in bepaalde consumptieprijzen voor toeristengoederen
- betalingsbalans

De cijfers over al deze punten zijn echter nog niet voor alle Lid-Staten beschikbaar.

Een inventaris van de ontvangen gegevens wordt continu geactualiseerd, ten einde de ontwikkelingen in de gegevensverzameling van elk van de Lid-Staten van de EVA te volgen. Het "TOUR"-informatiesysteem wordt op continue basis beheerd en gestuurd, ook wordt het gecontroleerd om foute cijfers te verifiëren en te corrigeren.

De nadruk ligt thans op de uitbreiding van de verzameling statistieken over het aanbod in de toeristische sector, alsmede op de verzameling van meer indicatoren over de vraag.

3.2 Samenwerking met internationale organisaties voor het verzamelen van gegevens

Er wordt gewerkt aan een gemeenschappelijk systeem voor het verzamelen van informatie door de Commissie, de OESO en de WOT. Dit initiatief van de Commissie werd door de Lid-Staten van de EG en de EVA zeer gunstig ontvangen.

Dit plan werd door de Commissie in detail besproken met de organisaties in kwestie. In het eerste stadium van de werkzaamheden zijn de door de organisaties gehanteerde vragenlijsten over toerisme met elkaar vergeleken, en in het licht van het methodologische werk van de Commissie en van de WOT-aanbevelingen wordt een geharmoniseerd classificatiesysteem ontwikkeld om tot een gemeenschappelijke vragenlijst te komen. De resultaten zijn voorgelegd aan de nationale bureaus voor de statistiek, en er is rekening gehouden met hun suggesties. Zodra dit stadium is afgesloten, zullen de technische formaliteiten voor de presentatie van een gemeenschappelijke vragenlijst worden vastgesteld overeenkomstig de behoeften van de organisaties. In het laatste stadium zal een gemeenschappelijke computersoftware worden ontwikkeld, ten einde een internationaal uitwisselingssysteem tot stand te brengen.

De resultaten van dit project zullen vele voordelen bieden. Ten eerste, reduceert een gemeenschappelijke vragenlijst over toerisme de werkbelasting van de nationale bureaus voor de statistiek, daar er dan geen dubbel werk meer hoeft te worden verricht en de verzameling van gegevens voor de internationale organisaties wordt gerationaliseerd. In de tweede plaats zal door de opstelling van een coherent en compatibel systeem voor de gegevensverzameling zowel de kwaliteit als de vergelijkbaarheid van de statistieken over toerisme op internationaal niveau worden verbeterd. Bovendien zal een dergelijke actie de internationale samenwerking nog versterken.

3.3 Invoering van magnetische en elektronische media

Gegevens over toerisme worden nu ook verzameld en verspreid via magnetische en elektronische media, zoals diskettes, CD-ROM en "on-line" systemen.

De Commissie heeft een multidimensionaal softwareprogramma ontwikkeld dat zowel compact als eenvoudig in het gebruik is. Dit programma heet CUB.X en is gebruikt voor statistieken over toerisme. Met dit programma kan de gebruiker een groot aantal reeksen statistische gegevens bewerken. Dit programma is multifunctioneel. De gegevens kunnen naar wens worden bekeken, naar standaard PC-programmapakketten worden overgedragen en nieuwe gegevens kunnen worden ingevoerd om de gegevens in de matrices te actualiseren of te reviseren. Het voor statistieken over toerisme gebruikte programma werd voorgesteld en beschikbaar gesteld aan de Lid-Staten van de EG/EVA, die het programma in hun eigen omgeving kunnen testen.

Het oorspronkelijke doel van de toepassing hiervan op statistieken inzake toerisme is het vergemakkelijken van de uitwisseling van informatie tussen de Lid-Staten van de EG/EVA. In 1993 zullen de Lid-Staten naar verwachting voldoende gewend zijn aan het CUB.X-softwareprogramma zodat dit dan de vragenlijst van de Commissie over toerisme die momenteel op papier beschikbaar is voor het verzamelen van gegevens op Europees niveau kan vervangen. Hierdoor zal de Commissie in staat zijn de verzameling en uitwisseling van statistische gegevens over toerisme op Europees niveau doelmatiger te beheren en kunnen diskettes met de meest recente gegevens over toerisme tussen deze landen worden uitgewisseld.

De over het "TOUR"-informatiesysteem beschikbare informatie werd ook overgedragen naar de referentiegegevensbank van de Commissie "ACUMEN". Dit betekent dat alle gebruikers van de Commissie kunnen beschikken over directe "on-line"-informatie over statistieken inzake het toerisme op EER-niveau.

De informatie in het "TOUR"-informatiesysteem wordt eveneens geschikt gemaakt voor overdracht naar CD-ROM. De CD-ROM-versie zal het grote publiek in 1993 ter beschikking worden gesteld.

3.4 - Verspreiding in de vorm van publikaties

Speciale aandacht is besteed aan:

- verkorting van de tijd die nodig is voor de publikatie van het Statistisch jaarverslag, ten opzichte van de referentieperiode en het beschikbaar stellen van informatie niet alleen op papier maar ook op magnetische gegevensdragers;
- de publikatie van tendensen op korte termijn;
- de verschaffing van onmiddellijk toegankelijke, van commentaar voorziene cijfers en informatie over de structuur en de ontwikkeling van de toeristenindustrie.

Het Jaarboek over Toerisme

Statistische jaarverslagen worden sinds 1987 gepubliceerd. Het Statistisch jaarboek bevat alle gegevens die in het "TOUR"-informatiesysteem beschikbaar zijn. Het laatste, in maart 1992 in twee tweetalige uitgaven (Frans en Engels, Spaans en Duits) gepubliceerde verslag, bevat gegevens inzake toerisme tot 1990. De geactualiseerde versie voor 1991 zal begin 1993 worden gepubliceerd.

Maandstatistieken

Statistieken inzake toerisme worden nu ook opgenomen in een, in januari 1992 voor het eerst verschenen maandelijks publicatie over diensten, vervoer en toerisme. Deze publicatie is drietalig (Engels, Frans en Duits) en bevat statistische tabellen en grafieken met korte commentaren waarin de gegevens worden geanalyseerd.

Wat het toerisme betreft, omvat deze maandelijks publicatie informatie over het aantal overnachtingen van ingezetenen en niet-ingezetenen in hotels en andere logiesverstrekkende bedrijven en over de betalingsbalans voor reizen en vervoer van passagiers.

Voor 1993 zullen de over toerisme gepubliceerde gegevens worden uitgebreid met informatie over luchtvervoer van passagiers en grensoverschrijdend toerisme voor die landen waarover informatie beschikbaar is. Ook is het de bedoeling extra statistische informatie te verschaffen over de methodologie en omschrijvingen van toerisme.

Toerisme in Europa

Met de in 1991 verschenen publikatie "Toerisme in Europa, Tendensen 1989" werd voor het eerst aan de behoefte aan betere kennis van de sector voldaan. De publikatie is beschikbaar in alle officiële talen van de Gemeenschap. Dit initiatief werd in het kader van het Europees Jaar van het Toerisme genomen.

Ten einde aan de groeiende belangstelling van alle bij het toerisme betrokken partners te voldoen, bereidt de Commissie in samenwerking met de Lid-Staten EG/EVA een nieuwe uitgave voor, getiteld "Toerisme in Europa (1990-1991)". Deze publikatie, waarin gemakkelijk leesbare van commentaar voorziene grafieken en tabellen zijn opgenomen, zal een uitgebreid overzicht verschaffen van de structuur van de toeristische sector in Europa in de afgelopen tien jaar, recente ontwikkelingen en eventuele vooruitzichten. Deze publikatie zal in drie talen (Engels, Frans en Duits) worden uitgegeven en kan begin 1993 worden verspreid.

In het eerste deel van de publikatie wordt een overzicht van de Europese situatie gegeven met enkele verwijzingen naar het de toeristenstromen op mondiaal niveau. Een analyse van de tendensen en vooruitzichten wordt eveneens gegeven. In het tweede deel omvat de analyse per land (Lid-Staten van de EG/EVA) informatie over: sleutelindicatoren, aanbod in de toeristische sector, ontwikkeling en structuur van de vraag, de invloed van het toerisme en specifieke vormen van toerisme die van bijzonder belang zijn voor het land in kwestie.

4. ANALYSE VAN DE BESTAANDE STATISTISCHE SYSTEMEN

Er is een verslag opgesteld waarin de door de Lid-Staten van de EG en de EVA voor het verzamelen van gegevens over het toerisme gebruikte methoden worden geanalyseerd. Het verslag bevat informatie over zowel vraag als aanbod en de door de WOT en de OESO gehanteerde statistische systemen om methodologische werkwijzen op wereldniveau te vergelijken, worden onder de loep genomen.

Het verslag werd in verschillende stadia opgesteld, volgens het in de Beschikking voor de opstelling van de analyse van een methodologie voor het toerisme, vastgestelde tijdschema.

Informatie over de in de Lid-Staten van de EG en EVA gebruikte methodologie inzake toerisme werd in de vorm van "ruwe" documentatie en gestructureerde verslagen en via zowel formele als informele bijeenkomsten en overleg ter beschikking gesteld.

Dank zij het uitgebreide overleg met de Lid-Staten in elk stadium was het mogelijk de opstelling van het verslag af te ronden en de kwaliteit van de informatie over nationale statistische werkwijzen te verbeteren.

Na een voorafgaande synthese van de door de Lid-Staten toegepaste werkwijzen besloot de Werkgroep dat meer gedetailleerde informatie zou worden verstrekt in de vorm van antwoorden op een geannoteerde vragenlijst. Het uiteindelijke ontwerp-verslag werd in april 1992 voor commentaar naar de deelnemende landen van de EG/EVA gestuurd en de eindversie ervan werd tijdens de vergadering van de Werkgroep Statistiek van het toerisme in oktober 1992 gepresenteerd. Tijdens deze vergadering werd het verslag formeel goedgekeurd door alle Lid-Staten.

Het hoofddoel van de analyse van de bestaande statistische systemen was het bepalen van de gebieden van de methodologie inzake toerisme en gegevensverzameling waarin een bepaalde mate van harmonisatie in de landen van de EER gewenst is. Deze doelstelling is bereikt. Tegelijkertijd heeft de studie ook gebieden belicht waarvoor een grote verscheidenheid aan statistieken over toerisme werd verzameld, waarbij gebruik werd gemaakt van verschillende methoden en informatie over verschillende variabelen werd gepresenteerd. Hoewel dit nuttige gegevens zijn, zijn ze op Europees of internationaal niveau niet vergelijkbaar.

De analyse was gericht op vijf belangrijke gebieden van de statistiek:

- grenstoerisme
- accommodatie
- ander aanbod in de toeristische sector
- reisgewoonten van ingezetenen
- het belang van het internationale toerisme.

Statistisch bereik

Hoewel de mate van gedetailleerdheid van de statistieken die door de Lid-Staten van de EG/EVA zijn verzameld verre van homogeen is, is het interessant het aantal landen te vermelden die de verschillende soorten in de "Analyse van statistische systemen en methodologie voor de verzameling van statistieken over toerisme in Lid-Staten van de EG en EVA" omschreven gegevens verzamelen. Van IJsland en Liechtenstein zijn geen gegevens ontvangen, waardoor het totaal aantal deelnemende landen van de EG/EVA op 17 komt.

- Statistieken inzake grenstoerisme werden door 13 van de 17 landen verzameld (Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland).
- Statistieken inzake accommodatie werden door alle Lid-Staten van de EG/EVA verzameld (België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland).
- Statistieken inzake ander aanbod in de toeristische sector werden door 15 van de 17 landen verzameld (België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland).
- Gegevens over de reisgewoonten van ingezetenen werden door 13 van de 17 landen verzameld (België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland).
- Statistieken over het belang van het internationale toerisme werden eveneens door 15 van de 17 landen verzameld (België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland).

In het algemeen kan worden gezegd dat statistieken over toerisme in ruime mate aanwezig zijn in de Lid-Staten. Dit kan echter het gebrek aan harmonisatie in de voor de verzameling van deze gegevens gebruikte werkwijzen niet compenseren, evenmin als hun geringe vergelijkbaarheid op internationaal/Europees niveau.

In termen van zowel fysieke toeristenstromen als de variabelen en indicatoren met betrekking tot de waargenomen statistische eenheid, varieert het bereik van de door de deelnemende landen uitgevoerde enquêtes en tellingen aanzienlijk.

Wat de statistieken inzake het grenstoerisme betreft, maken Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk melding van grensoverschrijding door zowel ingezetenen als niet-ingezetenen (toeristen en/of bezoekers). De resterende landen (Denemarken, Finland, Griekenland, Nederland, Oostenrijk, Portugal en Zwitserland) hebben alleen gegevens verzameld over het aantal niet-ingezetenen die als toerist de nationale grenzen passeert. Bovendien kan het type grens waarover deze gegevens zijn verzameld betrekking hebben op één enkele nationale grens (b.v. wegverkeersgrenzen voor Zwitserland) of op alle types nationale en regionale grenzen, d.w.z. op de weg, per spoor, op zee, de binnenwateren en in de lucht (Portugal, bij voorbeeld, verzamelt gegevens over grensoverschrijdingen van niet-ingezetenen over de weg, per spoor, op zee en in de lucht zowel op nationaal als regionaal niveau).

De meestomvattende gegevensreeksen zijn beschikbaar voor statistieken betreffende accommodatie. Van de 17 Lid-Staten van de EG en de EVA die de vragenlijst over de methodologie inzake toerisme beantwoordden, zijn er 16 die gegevens verschaffen over het aantal instellingen, slaapkamers en slaapplekken voor verschillende soorten logiesverstrekkende bedrijven voor toeristen (hotels, motels, pensions, gastverblijven, campings en jeugdherbergen). Het grote aantal beschikbare gegevens en de regelmaat van de gegevensverzameling (meestal maandelijks) verschaft een solide basis voor de ontwikkeling van statistieken over in de toeristische sector.

Aan de vraagzijde verschaffen gegevens over de reisgewoonten van ingezetenen voornamelijk informatie over lange verblijven (meer dan 4 overnachtingen) en korte verblijven (1 tot 3 overnachtingen). Ook worden gegevens verzameld over dagtochten (excursies), zakenreizen en bezoeken aan familie en vrienden, hoewel dit soort reizen in de nationale methodologie niet zo goed gedocumenteerd is als lange en korte verblijven. Tijdens de in juni 1991 in Ottawa gehouden Internationale WOT-Conferentie over Statistiek inzake Reizen en Toerisme werd het belang erkend van de meting van dagtochten en dienstreizen, die niet alleen op het gebied van toeristenconsumptie (uitgaven) meetellen, maar ook de basis vormen voor prognoses die beslissingen voor de aanbodzijde kunnen beïnvloeden (b.v. investering in de bouw van conferentiefaciliteiten in hotels).

Sociaal-economische gegevens over de bezoeker of toerist in verband met reisgewoonten maken ook deel uit van de analyse. Met behulp van deze informatie is het mogelijk de leeftijd, het geslacht, het beroep en de woonplaats van de reizigers vast te stellen, alsmede de specifieke bestemming en gekozen activiteiten zodat "bezoekersprofielen" kunnen worden samengesteld. Momenteel bevatten deze gegevens zelden een waardering van de gemaakte reis, hoewel deze informatie voor gebruikers van statistieken over toerisme bij marketing en reclame van aanzienlijk belang is voor het plannen van strategieën.

Hoewel een groot deel van de informatie in de analyse van statistische systemen en methodologie voor de verzameling van gegevens over het toerisme in de Lid-Staten van de EG en de EVA uit nationale administratieve bronnen afkomstig is, wordt in het verslag ook gewag gemaakt van de in bepaalde landen (Denemarken, Nederland, Duitsland etc.) bestaande samenwerkingsverbanden tussen de particuliere, en de publieke sector. Het gebruik van "officiële" organisaties garandeert vaak een hogere mate van overeenstemming en vergelijkbaarheid van de gegevens tussen de Europese landen, daar deze instellingen gewoonlijk op overeenkomstige wijze te werk gaan. Door rechtstreekse raadpleging van of samenwerking met het bedrijfsleven kan echter een duidelijker beeld worden verschaft van de factoren die de criteria in de toeristenindustrie rechtstreeks beïnvloeden (zoals het geval was bij de studie van de behoeften van de gebruikers van statistieken inzake het toerisme), en kunnen de beperkingen qua middelen en tijd die de nationale administraties worden opgelegd, verminderen. Gezien de doelstelling, de methodologie voor statistieken over toerisme zodanig te harmoniseren dat de gegevens zowel betrouwbaar als vergelijkbaar worden, is het van belang dat de organisaties in beide sectoren samenwerken om de kosten voor de bedrijven te verminderen, dubbel werk te voorkomen en de bronnen en middelen voor de verzameling van informatie op gemeenschappelijke basis te ontwikkelen.

Omschrijvingen

De door het merendeel van de landen van de EG/EVA gehanteerde definities met betrekking tot binnenlandse en internationale bezoekers, reizigers, toeristen, ingezetenen en niet-ingezetenen, stemmen overeen met die van de Wereldorganisatie voor Toerisme, zodat nationale en internationale toeristenstromen kunnen worden vergeleken.

Wat de statistieken over accommodatie betreft, verzamelen bepaalde landen (Denemarken, Duitsland, Noorwegen) alleen gegevens over bedrijven met een minimumaantal kamers of bedden. Andere landen nemen ook de aanwezigheid van andere faciliteiten naast de accommodatie van toeristen op in de definitie van logiesverstrekkende bedrijven (b.v. room service). In Oostenrijk worden gegevens over logiesverstrekkende bedrijven alleen verzameld voor "toeristenplaatsen" waar per jaar meer dan 3000 toeristen overnachten. Hierdoor wordt het bereik van de verzamelde statistieken vaak beperkt en kunnen er problemen ontstaan bij de vergelijking met andere landen waarin dergelijke criteria niet in acht worden genomen.

De omschrijving van het begrip "dagtocht" varieert ook binnen de Lid-Staten. Zo worden bij voorbeeld minimum- en maximumafstanden en -tijden toegevoegd aan de algemene definitie ("een tocht die binnen een periode van 24 uur wordt gemaakt en waarbij niet wordt overnacht in de bezochte plaats").

De steeds sterker wordende tendens van toeristen om korter en vaker op vakantie te gaan maakt herziening en uitbreiding van de bestaande definities noodzakelijk, ten einde deze in de bestaande methodologie op te nemen. Definities van dagtochten, dienstreizen en toerisme waarbij in specifieke oorden wordt verbleven (plattelandsgebieden, boerderijen, kuuroorden etc. en/of ten gevolge van "culturele" of milieufactoren) dienen eveneens geformuleerd te worden, wil men nauwkeurig verslag uit kunnen brengen van de gebruiken in het toerisme in de toekomst.

Frequentie

Het is niet gemakkelijk een algemene beoordeling van de frequentie van de verzameling van gegevens over toerisme te geven. De meeste landen verschaffen ten minste jaarlijks informatie over de 5 bovengenoemde onderwerpen, in het bijzonder wanneer deze wordt afgeleid van bestaande statistische registers (over het aantal bedrijven of werknemers, over de betalingsbalans inzake reizen). Een aantal landen verzamelt ook maandelijks gegevens. Wanneer (zoals in Nederland) panels worden gebruikt, kan er meer variatie in de frequentie van gegevensverzameling worden gebracht, daar deze panels gewoonlijk op bepaalde tijdstippen gedurende het jaar die door het land in kwestie worden bepaald, worden geraadpleegd.

5. ONTWIKKELING VAN EEN METHODOLOGISCH KADER VOOR HET OPSTELLEN VAN COMMUNAUTAIRE STATISTIEKEN OVER TOERISME

De ontwikkeling van een referentiekader voor statistieken over het toerisme op Europees niveau biedt meerdere grote voordelen, namelijk:

- het voordeel voor de gebruikers door vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van de statistische informatie zo groot mogelijk te maken met behulp van richtlijnen over definities, indelingen en methoden voor gegevensverzameling;
- het bestaan van vergelijkbare gegevens in de verschillende landen kan het gebruik en de uitwisseling van statische informatie stimuleren door het ontwikkelen van geschikte analyse-instrumenten die een steun kunnen zijn bij het nemen van beslissingen;
- voor de informatiebronnen biedt het kader een praktisch werkdocument als basis voor de harmonisatie van de opstelling van officiële Europese statistieken en als leidraad voor alle andere informatiebronnen.

Toerisme is een complex fenomeen, dat wordt gekenmerkt door snelle veranderingen en een enorme segmentatie aan zowel de vraag- als aanbodzijde.

Aangezien het toerisme een bedrijfstak is die bijna alle economische sectoren raakt, brengt de opstelling van een methodologisch kader voor de analyse of produktie van statistieken talrijke problemen mee. Daarom kunnen er zeer ruime en verschillende benaderingen worden gekozen.

De belangrijkste aspecten waarmee bij de ontwikkeling van de methodologie rekening werd gehouden zijn:

- reeds bestaande statistische systemen in de Lid-Staten van de EG/EVA en internationale gebruiken (vooral bij de WOT en de OESO);
- behoeften van de gebruikers aan statistieken over het toerisme.

Sinds het begin is men ervan uitgegaan dat de methodologie, zo niet volledig, dan toch wel zo ruim mogelijk moet zijn om over een bruikbaar instrument te beschikken voor de verzameling van gegevens door de openbare of particuliere sector.

Ter verbetering van de methodologie werd gekozen voor een stapsgewijze aanpak, gepaard gaande met vergaderingen van de Task Force en in nauwe samenwerking met de WOT en

de OESO, tevens rekening houdend met de aan de gang zijnde wijzigingen van de internationale definities.

De eerste stap werd gezet tijdens de vergaderingen van de Werkgroep Statistiek van het toerisme in januari en februari 1991, door de hoofdthema's voor een methodologie uit te stippelen. Aan de landen van de EG/EVA en de Commissie werd gevraagd punten te noemen die een methodologische ontwikkeling vereisen. De verschillende onderwerpen die naar voren zijn gekomen, zijn in het algemeen kader gestructureerd, waarbij de onderlinge samenhang ervan is aangegeven.

In bijlage 1 is de lijst opgenomen van onderwerpen die van gemeenschappelijk en fundamenteel belang zijn.

Er zijn specifieke verslagen opgesteld over de verschillende geselecteerde punten. Deze hebben met name betrekking op: basisstatistieken inzake aanbod en vraag in de toeristische sector, opkomende vormen van toerisme zoals cultureel en plattelandstoerisme, indicatoren van de gevolgen van het toerisme voor de economie en het milieu.

Een groep adviseurs van nagenoeg alle Lid-Staten van de EG/EVA is de Werkgroep Statistiek van het toerisme tot grote steun geweest bij het afronden van de studies.

Ten slotte werd het algemene kader inzake statistieken over toerisme opgesteld door de resultaten van het verslag over de behoeften van de gebruikers, de analyse van in Lid-Staten van de EG/EVA reeds beschikbare statistische systemen en de resultaten van de reeds genoemde specifieke verslagen met betrekking tot de gekozen toeristische thema's te combineren.

De Werkgroep Statistiek van het toerisme stemde in met de structuur en de voornaamste resultaten van het verslag waarin het methodologische kader in oktober 1992 is gepresenteerd. Het eindverslag zal door de Werkgroep in de vergadering van februari 1993 ter goedkeuring worden voorgelegd. De algemene structuur van het kader is opgenomen in bijlage 2.

Hoewel de analyse van de methodologie een aanzienlijke voortgang betekent voor de op internationaal vlak uitgevoerde werkzaamheden inzake toerismestatistieken, kan deze - gezien de kenmerken van het te analyseren gebied en de opgelegde tijdslimiet - niet als volledig worden beschouwd.

In het komende jaar zal het reeds verrichte werk worden samengevoegd en verspreid en zullen de resultaten met alle betrokken partijen worden besproken. Het voltooide handboek zal derhalve worden bekrachtigd door de goedkeuring van een specifieke Aanbeveling die de waarde van het op Europees niveau uitgevoerde methodologische werk nog zal verhogen.

6. SAMENWERKING MET INTERNATIONALE ORGANISATIES

De behoefte aan een gemeenschappelijk methodologisch kader op internationaal niveau wordt ook benadrukt door de nauwe samenwerking met de secretariaten van de WOT en de OESO bij de verschillende stappen van de tenuitvoerlegging van het tweejarenprogramma.

Door rekening te houden met de verschillende status en taak van elke bij deze werkzaamheden betrokken organisaties was het mogelijk de coördinatie te versterken en nieuwe synergieën te ontwikkelen door middel van de werkwijze die was uitgestippeld met het oog op het gemeenschappelijke doel, namelijk het gebruik van eenzelfde terminologie voor toerismestatistieken over de gehele wereld.

Een belangrijke factor in dit verband was de deelname, in de voorbereidende fase, van de Commissie aan de Internationale Conferentie over Statistiek inzake Reizen en Toerisme die in juni 1991 in Ottawa werd gehouden. De vorige gedetailleerde, binnen de Werkgroep van de EG/EVA uitgevoerde analyse van de documenten inzake methoden, definitie en indeling die tijdens de conferentie werd voorgesteld, toont aan hoe belangrijk de Europese bijdrage op dit gebied is. De praktische resultaten van deze samenwerking die reeds blijken uit de in het kader van de Beschikking van de Raad genomen maatregelen, hebben het mogelijk gemaakt, het effect van het werk van de Commissie zelfs buiten de Lid-Staten te vergroten.

7. GEZAMENLIJKE ACTIVITEITEN VAN VERSCHILLENDE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

De nauwe samenwerking op dit vlak tussen de diensten van de Commissie, sinds de tenuitvoerlegging van de Beschikking van de Raad inzake statistieken over het toerisme, werd versterkt en verder uitgebouwd door het gezamenlijk overleg over de specifieke maatregelen die zijn gepland ter verkrijging van een betere kennis van het toerisme.

In juni 1991 organiseerde de Commissie een vergadering om de verschillende, direct of indirect bij het toerisme betrokken diensten te informeren over de op dit gebied met betrekking tot de statistiek getroffen maatregelen en tevens om zich de voorstellen van deze diensten ten nutte te maken en informatie te verzamelen over de behoeften van de gebruikers op het niveau van de Commissie.

In deze vergadering, waar 12 Directoraten-generaal vertegenwoordigd waren, werd overeengekomen binnen de Commissie een horizontale dienst voor de gebruikers van toerisme op te richten (GUST), ten einde de produktie van statistische informatie beter aan te passen aan de ontwikkeling van communautaire activiteiten die van invloed zijn op het toerisme.

8. SAMENWERKING MET EUROPESE BEROEPSORGANISATIES

Op 15 maart 1991 organiseerde de Commissie een vergadering waarin het tweejarenprogramma aan de beroepsorganisaties (die gebruiker en tevens producent van statistieken zijn) werd voorgelegd. Tijdens deze vergadering werd ook gesproken over de mogelijkheden tot verbetering van de kwaliteit van de Europese statistieken over het toerisme.

De 15 aan de vergadering deelnemende organisaties, die representatief waren voor alle toeristische sectoren, stonden positief tegenover de benadering van de Commissie en tegenover nauwere samenwerking met de Commissie met het oog op de tenuitvoerlegging van het statistische programma over toerisme.

De resultaten van de in het kader van de Beschikking van de Raad uitgevoerde werkzaamheden werden de beroepsorganisaties voorgelegd in de door de Commissie in september 1992 belegde vergadering.

Hierdoor werd een betere verspreiding van informatie over de door beide partijen ontwikkelde programma's en uitgevoerde acties gewaarborgd.

De beroepsorganisaties spraken hun waardering uit voor de inspanningen van de Commissie waardoor op dit gebied grote vooruitgang is geboekt en voor de doorzichtigheid die deze ontwikkeling heeft gekenmerkt, maar zij vestigden ook de aandacht op het feit dat er nog steeds een tekort is aan betrouwbare statistische informatie over toerisme op Europees niveau.

De vertegenwoordigers van de economische subjecten die het principe van de communautaire actie op dit gebied ondersteunen, drongen aan op voortzetting van de werkzaamheden en op een actievere rol van de Commissie bij de opstelling van de vereiste statistische informatie.

De beroepsorganisaties waren verder van mening dat het overleg dient te worden voortgezet wanneer het methodologisch kader en andere nieuwe instrumenten voor gegevensverzameling worden toegepast.

9. CONCLUSIES

Uit raadplegingen die gedurende de periode van tenuitvoerlegging van het tweejarprogramma hebben plaatsgevonden, is gebleken dat er algemene overeenstemming bestaat over de invoering van een samenhangend statistisch systeem voor toerisme op Europees niveau.

De belangrijkste gebruikers van statistieken over toerisme in de openbare en particuliere sector op regionaal, nationaal en internationaal niveau hebben te kennen gegeven dat er behoefte bestaat aan betrouwbare, vergelijkbare en op korte termijn beschikbare statistische informatie ten einde:

- voor een verbetering van de planning en tenuitvoerlegging van strategieën voor de voltooiing van de interne markt te zorgen en voor de instelling van de nieuwe Europese economische ruimte; en
- de invloed van specifieke maatregelen op het gebied van toerisme te beoordelen.

Gebruikers stellen de volgende prioriteiten:

- bewaking van de belangrijkste activiteiten in verband met het aanbod in de toeristische sector met gebruikmaking van structurele en prestatie-indicatoren;
- evaluatie van het micro- en macro-economische belang van activiteiten op het gebied van het toerisme;
- analyse van de structuur van de vraag in de toeristische sector, waarbij in het algemeen dienstreizen zijn inbegrepen.

De in de Lid-Staten van de EG/EVA uitgevoerde studie van de bestaande statistische systemen en beschikbare gegevens bewijst dat de verschillen in methoden samenhangen met structurele kenmerken, zowel wat betreft de bereidheid om het toerisme te ontwikkelen als de geografische omstandigheden. Verschillen in het waarnemingsgebied die tussen de

ationale systemen eveneens bestaan hoeven de doeltreffendheid van de samenwerking wat betreft de vergelijkbaarheid van de resultaten niet noodzakelijkerwijze te beperken.

De analyse van de methodologie voor toerisme die in de loop van het werkprogramma van 1991-1992 is uitgevoerd, leidde ertoe dat ook bij andere projecten inzake toerismestatistiek op nationaal en internationaal niveau sneller vooruitgang werd geboekt. Hoewel de resultaten van deze projecten niet als uitputtend kunnen worden beschouwd, verschaffen zij toch de basis voor de ontwikkeling van een referentiekader voor statistieken inzake het toerisme op communautair en Europees niveau.

De Commissie werd door de verschillende bij het toerisme betrokken actoren benaderd en verzocht bij de ontwikkeling van statistieken over toerisme als drijvende kracht te fungeren.

De ontwikkeling van communautaire statistieken over toerisme werd ook als prioriteit gezien door de Raad in zijn besluit van juli 1992 betreffende een actieprogramma van de Gemeenschap op het gebied van toerisme⁽⁸⁾.

Zonder het belang van deze verzoeken te onderschatten, dient de activiteit van de Gemeenschap op dit gebied te worden voortgezet op basis van een pragmatische benadering in overeenstemming met het subsidiariteitsprincipe. Dit houdt in de samenvoeging van de reeds uitgevoerde werkzaamheden en de ontwikkeling van flexibele maar coherente controle-instrumenten, met behulp waarvan het gebruik van de bestaande statistische systemen geoptimaliseerd kan worden.

De acties ter ontwikkeling van het voor statistieken inzake toerisme voor de Gemeenschap na 1992 vereiste informatiesysteem werden gedefinieerd op basis van de bovengenoemde resultaten en van de door de Werkgroep Statistiek van toerisme van de EG/EVA, alsmede door de Directeuren-generaal van de nationale bureaus voor de statistiek en het Beheerscomité inzake toerisme gegeven richtsnoeren.

Met het oog hierop en rekening houdend met het statistische programma van de Europese Gemeenschappen voor 1993-1997 worden onderstaande acties en doelstellingen beoogd:

* **Voltooiing en samenvoeging van het methodologisch handboek voor statistieken inzake toerisme**

De samenhang tussen de vele op dit moment reeds bestaande acties dient te worden versterkt ten einde grotere overeenstemming te bereiken. Het methodologisch handboek dat een algemeen kader voor de opstelling van statistieken inzake toerisme in de Gemeenschap omvat en waarvan het ontwerp gereed is, zal worden voltooid en aan de voornaamste verschaffers en gebruikers van statistieken worden toegestuurd. Dit werk dat als een hoofdprioriteit wordt beschouwd, zal worden ondersteund door een specifiek wettelijk instrument zoals een aanbeveling.

Een aanbeveling is noodzakelijk om de reeds uitgevoerde werkzaamheden voor het methodologisch handboek volledig met elkaar in overeenstemming te brengen en om de verkregen resultaten te optimaliseren. Dit zou ook meer voordeel voor de gebruikers opleveren, doordat de vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van de feiten en cijfers over toerisme wordt gewaarborgd en tegelijkertijd de invoering van methoden voor de gegevensverzameling vergemakkelijkt door richtlijnen te verschaffen over de methoden en definities die dienen te worden gebruikt.

(8) PB nr. L 231 van 13.08.92, blz. 26.

Ten einde een passende uitwisseling van ideeën en ervaringen inzake de actuele ontwikkeling van statistieken over toerisme te garanderen, zal de Commissie belangstellende Lid-Staten bijstaan bij de organisatie van internationale seminars waarbij nationale overheden, deskundigen en beroepsorganisaties betrokken zijn. In dit verband zullen belangrijke technische problemen betreffende de opstelling van geharmoniseerde statistieken over toerisme worden besproken.

* **Structurering en optimalisering van bestaande gegevens met het oog op de verspreiding van geharmoniseerde statistieken**

Dit impliceert de ontwikkeling van de noodzakelijke synergismen tussen nationale en communautaire statistische projecten met betrekking tot het toerisme. Doelstelling is het stroomlijnen van informatieverzameling (met betrekking tot passagiers, vervoer, milieu, huishoudbudget, werkgelegenheid, MKB, statistiek over landbouwprijzen, betalingsbalans, etc.).

Indien de verschillende methoden voor informatieverzameling die momenteel worden toegepast in de praktijk in overeenstemming met elkaar moeten worden gebracht, en indien het aan de communautaire actie inherente multiplicatoreffect moet worden geëxploiteerd, waardoor de Lid-Staten in staat worden gesteld hun momentele inspanning te optimaliseren zonder grote veranderingen te hoeven aanbrengen in hun nationale systemen, dient een geschikte juridische basis te worden gevonden. Een richtlijn van de Raad kan een gemeenschappelijk kader verschaffen om de verschillende acties te groeperen die op nationaal niveau worden uitgevoerd en kan de momenteel nog fragmentarische inspanningen kanaliseren. Dit laatste geldt zowel voor de statistieken aan de aanbodzijde als aan de vraagzijde, daar deze twee gebieden elkaar aanvullen.

Het bovenstaande houdt in dat er een kosten-batenanalyse van de harmonisering moet worden uitgevoerd, die eventueel in een reeks opeenvolgende fasen zou kunnen geschieden.

Tegen het jaar 2000 zullen er, rond een op een juridische basis stoelend kernsysteem van statistieken over toerisme satellietacties zijn uitgevoerd of -voorzieningen zijn getroffen. Deze acties dienen op het volgende gericht te zijn:

- ruimschootse gebruikmaking en analyse van andere bestaande statistieken inzake het toerisme, zoals werkgelegenheid, vervoer, nationale rekeningen, prijzen, statistieken van dienstverleningen, etc.;
- ruimschootse gebruikmaking van nieuwe technologieën voor de verzameling van informatie (documentatiebestand, geografische informatiesystemen, elektronische overdracht, etc.);
- invoering van specifieke statistische voorzieningen op Europees niveau ten einde snel informatie te verschaffen in het geval van een crisis in de vraag in de toeristische sector en om de uitwerkingen van bepaalde acties betreffende toerisme te volgen (panel van bedrijven en/of huishoudens en/of particulieren, etc.);
- ontwikkeling van prognosemodellen.

BIJLAGE 1

Het voor analyse binnen het kader van de methodologische werkzaamheden geselecteerde onderwerp heeft betrekking op:

Basismethodologie:

Vraag in de toeristische sector:
korte en lange verblijven
dagtochten
toerisme en vervoer van passagiers

Aanbod in de toeristische sector:
logies
andere statistieken inzake het aanbod

Specifieke vorm van toerisme:

Plattelandstoerisme en regionale aspecten van toerisme
Cultureel toerisme

Statistieken betreffende het toerisme (effect):

Toerisme en betalingsbalans
Prijzen, kosten en tarieven in de toeristische sector
Toerisme en milieu
Werkgelegenheid en opleiding

Bovenvermelde methodologie wordt aangevuld met de hierna volgende maatregelen als leidraad voor de producent of gebruiker van de statistieken:

Algemeen kader
Sleutelindicatoren
Een Europees geïntegreerd informatiesysteem
Hotels, restaurants en reisbureaus in het kader van statistieken over diensten
Indeling

BIJLAGE 2

In het ontwerp "Algemeen kader voor de opmaak van communautaire statistieken inzake het toerisme - Methodologisch handboek" zijn de volgende punten opgenomen:

Vraag in de toeristische sector

Hoofdcategorieën van de vraag in de toeristische sector

Bezoeken voor vakantiedoeleinden

Dagtochten voor vrijetijdsdoeleinden

Bezoeken voor zakelijke doeleinden

Opkomende specifieke vormen van toerisme

Cultureel toerisme

Plattelandstoerisme

Aanbod in de toeristische sector

Statistieken inzake logies

Statistieken over het aanbod van toeristische produkten

Effecten van toerisme

Economische systemen

Satellietrekeningen

Betalingsbalans

Werkgelegenheid

Prijsindex van toerisme

Invloed op het milieu

Specifieke sectoren die nauw verband houden met het toerisme

Horeca

Toerisme en vervoer van passagiers

Interacties van vraag en aanbod

Sleutelcijfers

Gegevensbeheer en gegevensverspreiding

26

ISSN 0254-1513

COM(93) 345 def.

DOCUMENTEN

NL

17

Catalogusnummer : CB-CO-93-378-NL-C

ISBN 92-77-58054-2

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg